

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 57 · 16. mars
Sesjonen 2017–2018

Møte fredag den 16. mars 2018 kl. 9

President: Eva Kristin Hansen

Dagsorden (nr. 57):

1. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Tore Storehaug, Olaug V. Bollestad, Geir Jørgen Bekkevold og Torhild Bransdal om utjamning av nettariiffane
(Innst. 177 S (2017–2018), jf. Dokument 8:14 S (2017–2018))
2. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Ole André Myhrvold, Sandra Borch og Nils T. Bjørke om endringer i energiloven § 4-7 om krav om funksjonelt skille
(Innst. 180 S (2017–2018), jf. Dokument 8:87 S (2017–2018))
3. Referat

Presidenten: Det foreligger en rekke permisjonssøknader:

- fra representantene Ingunn Foss, Sigbjørn Gjelsvik, Carl-Erik Grimstad, Heidi Nordby Lunde, Per Olaf Lundteigen og Cecilie Myrseth om permisjon i tiden fra og med 19. mars til og med 21. mars – alle for å delta i EFTA-parlamentarikerkomiteenes handelsmøte i London
- fra Senterpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Emilie Enger Mehl i tiden fra og med 20. mars kl. 14 til og med 23. mars for å delta i Europarådets parlamentariske forsamlings møter i Paris
- fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Hege Haukeland Liadal i tiden fra og med 21. mars til og med 28. mars for å delta i Den interparlamentariske unions 138. sesjon i Genève

Presidenten: Disse søknadene foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for henholdsvis Vest-Agder og Rogaland fylker, Mathias Bernander og Julia Wong, foreligger søknad om fritak for å møte i Stortinget under henholdsvis representantene Ingunn Foss' og Hege Haukeland Liadals permisjoner, av velferdsgrunner.

Fra første vararepresentant for Akershus fylke, Martha Tærud, foreligger søknad om fritak for å møte under representanten Sigbjørn Gjelsviks permisjon, på grunn av sykdom.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.

2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:

For Vest-Agder fylke: Benedichte Limmesand
Hellestøl 20.–21. mars

For Akershus fylke: Oddvar Igland 20.–21. mars

For Buskerud fylke: Sigrid Simensen Ilsøy
20.–21. mars

For Hedmark fylke: Per Martin Sandtrøen 20. mars
kl. 14–21. mars

For Oslo: Mats Kirkebirkeland 20.–21. mars

For Rogaland fylke: Tom Kalsås 21.–22. mars

For Troms fylke: Kari-Anne Opsal 20.–21. mars

For Vestfold fylke: Kari-Lise Rørvik 20.–21. mars

Sak nr. 1 [09:02:52]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Tore Storehaug, Olaug V. Bollestad, Geir Jørgen Bekkevold og Torhild Bransdal om utjamning av nettariiffane (Innst. 177 S (2017–2018), jf. Dokument 8:14 S (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ole André Myhrvold (Sp) [09:03:52]: (ordfører for saken): La meg starte med å takke komiteen for godt samarbeid. Dette er mitt første saksordførerskap, og da er det godt å kunne legge fram en samlende og enstemmig innstilling. Jeg vet ikke om det er fordi komiteen skulle gjøre det lett for den ferske saksordføreren, men jeg velger å tro at det er noen verdier som ligger i bunnen for at vi skal ha en infrastruktur som er nødvendig for alle, og som også har en rettferdig kostnad knyttet til seg.

Dette er en sak der jeg tror vi alle er enige om intensjonene, at nett er et gode i alles liv, men også et nødvendig gode, uavhengig av hvor man bor, eller hvor man velger å drive sin næring. Jeg tror også at komiteen kan enes om at det ligger en rettferdighet i at nettariiffene ikke er vesentlig avvikende med tanke på geografi, by eller land, sør eller nord, fjordlandskap eller jordlandskap – for å si det litt poetisk.

På strømregningen i Norge er det i hovedsak to ting vi betaler for. Det er én pris for selve strømmen, og det er én pris for overføring av strømmen i selve strømmettet.

Når det gjelder strøm, kan vi som kjent velge leverandør, men når det gjelder nettleie, er vi alle prisgitt det nettselskapet som eier ledningen inn i huset vårt eller bedriften vi eier eller jobber i. Dette er en monopolvirkosomhet, strengt regulert av NVE, men i korte trekk kan vi si at nettleien er todelt. Én del skal dekke spleiselaget for hovednettet, sentralnettet, eller transmisjonsnettet, som det heter på fagspråket. En annen del skal dekke kostnadene ved det lokale og det regionale nettet. Nett-kostnadene dekkes direkte av nettets brukere. Nettselskapene setter en pris ut fra lengden på nettet, antall abonnenter, vedlikeholdsbehov osv. Det betyr at kostnadene varierer sterkt ut fra både befolkningsmessige forhold, naturgitte forhold og avstanden mellom abonnentene. I denne sal har en ordning med utjevning av nettleien vært diskutert før. Det har også vært bevilget betydelige beløp over statsbudsjettet for å jevne ut de mest urimelige forskjellene i nettleien, mens det for innværende år ikke er noen ordning eller bevilgning som bidrar til en slik utjevning.

Uansett hvordan dette gjøres, er det avgjørende viktig at man ivaretar behovet for samfunnsøkonomisk effektive løsninger både for drift og for bygging av framtidig nettstruktur. Ordningene bør heller ikke bidra til økt byråkrati, verken i det offentlige, hos de respektive nettselskapene eller for oss som abonnenter.

Komiteen er kanskje ikke enig om definisjonen av hva som er en rettferdig nettleie, og hvordan dette best kan oppnås, men det er en samlet komité som støtter kravet om å få vite mer om hvordan dette kan gjøres, og som i dag inviterer Stortinget til å gjøre et vedtak om å be regjeringen utrede ulike modeller for utjevning av nettariiffer i Norge og komme tilbake til Stortinget med en sak i løpet av høsten. Jeg ser fram til å jobbe videre i komiteen når en slik sak foreligger – der vil det også antakelig være mye politikk – med håp og mål om en bedre og mer rettferdig ordning for nettariiffer i Norge for folk og ikke minst næringsliv.

Runar Sjøstad (A) [09:07:57]: Også Arbeiderpartiet er veldig opptatt av at vi skal ha en tilnærmet lik – og helst en lik – nettariiffleie i hele landet. Vi er glad for at man nå har klart å samle seg rundt dette forslaget i innstillingen.

Vi ser at det er store forskjeller per i dag. Vi er fortsatt opptatt av enkle måter for utjevning. Vi er fortsatt opptatt av at vi skal ha effektivitetskrav, og at vi er nødt til å fokusere på det. Men vi reagerer på at man tidligere kun har hatt denne diskusjonen rundt budsjett, man har vært avhengig av en budsjettenighet for å fremme tiltak som gjør at vi har fått en utjevning. Jeg er glad for at vi nå står samlet. Det er ikke lenge siden vi så at dette ikke var regjeringens ønske. Det er ikke lenge siden vi så at en

statssekretær gikk kraftig ut mot alle tiltak for å jevne ut nettleien, og det ble hevdet at man ville hente penger fra effektive selskaper og fordele til ineffektive selskaper, og at det var dårlig fordelingspolitikk.

Når vi nå skal få en utredning, er vi opptatt av utjevning og effektivitetskrav også videre. Med det synes jeg det er godt vi er kommet til at Stortinget ber regjeringen utrede ulike modeller for utjevning av nettariiffene i Norge. Vi ser fram til at man kommer tilbake til Stortinget med dette som egen sak, og vi skal bidra konstruktivt da.

Liv Kari Eskeland (H) [09:09:57]: Det har sidan 2000 vore gjort mange forsøk på å finna gode framlegg til korleis ein kan oppnå eit så rettvisst og godt tariffsystem for nett som mogleg. Både bransjeorganisasjonar, ekspertgrupper, NVE og fleire har jobba med ymse framlegg til ulike løysingar. Seinast i 2014 vart det av Olje- og energidepartementet sett ned ei ekspertgruppe som greidde ut ulike modellar, men alle vart forkasta grunna svakheiter som gjorde at ein ikkje kunne anbefala nokon av dei.

Det er viktig å halda på prinsippet om at monopolverksemdar, som nettselskapa er, må ha insentiv som gjer at dei held kostnadene nede. Faren for at utjammingsordningar vil føra til at ein misser dette momentet, er definitivt til stades.

Kraftbransjen står framom store endringar. Løysingar som har fungert godt fram til no, er ikkje nødvendigvis dei beste for å møte framtida. Teknologisk utvikling og endra forbruks- og produksjonsmønster stiller nye krav til nettselskapa. Pluss hus, som leverer energi tilbake til nettet, er eit eksempel på dette. Det krev kompetanse, og det krev nye løysingar. Men det krev også at utfordringane vert handterte med lågast mogleg kostnad og høgast mogleg forsyningstryggleik.

Me har difor sett ei utvikling som viser at det har vore ein nedgang i talet på nettselskap, ei utvikling som har skjedd gjennom konsolideringar og samanslåingar. Dette har i mange tilfelle ført til resultatforbetringar og lågare nettleige for kunden. Det er heller ikkje noko som tyder på at samanslåingane har ført til eit dårlegare tilbod for kunden, ei heller har det gått ut over leveringstryggleiken.

Frå eigen region kan ein sjå prosessar som no er godt i gang, med sal og fusjon av fleire av våre lokale kraftlag. Ein av dei lokale styreleiarane seier at det vil føra til billegare nettleige tilsvarande 6 000 kr i året for eit vanleg hushald med eit snittforbruk på 20 000 kWh. Likeins, frå 90 øre per kWh vert det redusert til om lag 60 øre per kWh, ein reduksjon på om lag 15 mill. kr for kommunen sine abonnentar. Vidare får kommunen ein aksjepost

som vil gje høgare utbytte, og ein har forhandla seg fram til å behalda kompetansearbeidsplassar i kommunen.

Høgre er difor viss på at ei konsolidering til større selskap vil vera ei god tilnærming for å oppnå ei likare og meir utjamna nettleige i landet. Me vil auka kompetansen, me beheld arbeidsplassar i distrikta, næringslivet i distrikta vert styrkt grunna lågare kostnader, me får betre beredskap og i dette tilfellet større utbytte til kommunen. Ei utvikling mot færre selskap vil vera eit effektivt tiltak for utjamning av tariffane då skilnadene i kostnadsgrunnlaget vert spreidde på fleire nettkundar, og med det vert dei største utslaga reduserte.

Likevel, det er nokre regionar og område som kan synast å ha ei ekstra byrde med omsyn til fordelingsprinsippet, spesielt gjeld dette der ein har store fornybarutbyggingar. Slike forhold bør ein sjå nærare på, og ein bør søkja å finna ei meir rettvis fordeling av kostnadene. Når Høgre no støttar framlegget til vedtak, er det ut frå den vurderinga som er gjord, at me på enkelte område ser dei urimelegheitene som gjer at nettkundar med uttak frå regionalnett med mykje fornybarproduksjon tek ei større kostnadsbelastning, då innmatingstariffen si fastavgift vert vidareført til sentralnettet. Me må ikkje koma dit at kommunar seier nei til etablering av fornybarprosjekt fordi belastningane for nettkundane, både private og næringslivet, vert for store for distrikta og regionane.

Terje Halleland (FrP) [09:14:08]: Representantforslag 14 S for 2017–2018 er en bestilling til regjeringen om en utredning av ulike modeller for utjevning av nettariffene. Det å etterstrebe likere nettleie i hele landet er i seg selv ikke problematisk, snarere tvert imot, og det tror jeg de fleste her i dag er enige om. Problemet er likevel tilknyttet virkemiddelbruken. Det har vært gjennomført mange utredninger uten at en har funnet gode modeller, med det unntaket av tiltak som fører til færre selskaper. I den forbindelse må det kunne sies å være et paradoks at det mest effektive og billigste tiltaket vi har for å få ned nivået og sikre likere nettleie i hele landet, er det tiltaket flertallet er innstilt på å skrote i en senere sak i dag.

Tilgang til energi er en viktig infrastruktur i ethvert samfunn. Det offentlige har en stor oppgave i å sikre innbyggere og næringsliv en sikker forsyning til lavest mulig kostnad. Jeg må si at det er litt pussig at enkelte mener at det er behov for å gå inn med skattepenger i en bransje med monopol. Med den logikken er den eneste forskjellen hvilken faktura en baker kostnaden inn i. Regningen får folk flest uansett, enten en tar pengene deres over skatteseddelen eller sender dem en faktura i posten etterpå. Kostnaden og den reelle forskjellen går med an-

dre ord ikke ned, en bare fordeler annerledes og fjerner samtidig alle incentiver for en mer effektiv drift.

Jeg er helt enig med målet til forslagsstillerne om å få ned forskjellene og kostnadene på nettleien framover, men da må det også være viktig at vi gjør tiltak som faktisk reduserer kostnadene. Da må vi tørre å sette krav til effektivisering og sikre en mer rasjonell nettstruktur i Norge. Da kan vi ikke redusere incentivene for dette og snu den utviklingen vi har sett de siste årene.

Fra 2011 til 2017 gikk antall distribusjonsnettselskaper i Norge ned fra 130 til 106. Effekten av dette har vært resultatforbedringer og lavere nettleie til kunden, og det er et virkelighetsbilde jeg selv kan bekrefte. Skånøvik Ølen Kraftlag gikk inn i Haugaland Kraft fra 1. september 2017. For mitt vedkommende har det betydd en ny logo på fakturaen og nærmere 4 000 kr i årlig besparelse. Enda viktigere har det vært for lokale bedrifter, hvor endringene har gitt store utslag rett på bunnlinjen. Jeg kan nevne bedrifter som Westcon og Fatland, som begge har spart bortimot 1,5 mill. kr.

Det viser at en mer effektiv struktur på nettselskapene gjør en forskjell. Det gir store gevinster for forbrukeren, men utgjør også en avgjørende forskjell for næringslivet. Det sikrer arbeidsplasser og bidrar til økt verdiskaping, samtidig som det bidrar til en større forsyningssikkerhet – og det helt uten at det offentlige henter inn de samme pengene i økte skatter.

Det er likevel sånn at det er flere tiltak en kan gjøre for å sikre likere nettleie i Norge, og det er også noen prinsipielle betenkninger man bør se på i forbindelse med utredningsarbeidet. Et eksempel på dette er finansiering av fornybarutbygging av vindkraft. Slik systemet er i dag, belaster vi folk i Distrikts-Norge med økte nettleier for å tilknytte vindkraftprosjekter til det lokale nettet, prosjekter som personer innenfor Ring 3 har vedtatt, og som det lokale nettselskapet aldri har bedt om. Det er betenkelig at små lokalsamfunn skal betale for prosjekt vedtatt av storsamfunnet.

Lars Haltbrekken (SV) [09:18:25]: Det er store variasjoner i nettleien i dette landet. Mange har følt det urettferdig at nettleien er betydelig høyere der kraften produseres, enn langt unna. Derfor er det bra at det er et samlet storting som i dag ber om en utredning av hvorledes vi kan få en likere nettleie i dette landet.

Ordningen med utjevning av overføringstariffene er redusert de siste årene, og i statsbudsjettet for 2018 er den borte. De store forskjellene i nettleien i ulike deler av landet er problematisk og rammer innbyggerne i kraftfylkene og distriktene unødvendig hardt. Nettjenester er naturlige monopol der kundene ikke kan velge en annen leverandør, og da blir det en offentlig oppgave å sikre like eller likere nettleie over hele landet. Derfor er

vi glad for at det nå er enighet om å be regjeringen komme til Stortinget med en utredning av ulike modeller. SV kommer i dag ikke til å binde seg til en modell, men se på utredningen når den kommer.

Ketil Kjenseth (V) [09:19:58] (komiteens leder): Dette er en diskusjon som har pågått lenge, at vi har ulike priser for nettleie i landet. Jeg vil anlegge et litt større perspektiv i denne debatten, for vi skal ha en debatt senere i dag, og vi skal også ha en debatt neste uke om Norges tilknytning til EUs energimarkedspakke.

Hvis vi går noen tiår tilbake, har Norge sammen med de andre nordiske landene gjort en enormt god jobb med å skape en infrastruktur for å fordele ressurser som fellesskapet har behov for. Vi ligger kanskje 20–25 år foran noen annen region i Europa og i verden, for den del. Vi står nå foran utfordringer knyttet til framtidens energiløsninger. Det ene er at vi skal nå målsettinger som vi har knyttet oss til i Parisavtalen. Det andre er at teknologien raser framover, slik at vi får mulighet til å ta i bruk andre typer energikilder som har vært mindre utviklet – sol og vind, bl.a. Det gjør at vi bør fortsette det gode samarbeidet vi har hatt med de nordiske landene for å utvikle infrastruktur, skape smarte strømmett, bidra til den grønne økonomien, men også sørge for å forske mer, sånn at vi kan holde på den ledertrøya. De fornybare energikildene får en større rolle – ikke så veldig mye større i Norge, fordi vi allerede har så stor andel fornybar energi – men det kommer til å rase inn over oss, i stor grad solkraft. Andre land og andre økonomier kommer til å bruke mye penger de neste tiårene på å utvikle sol- og vindkraft. India er et eksempel på et land som satser massivt på fornybar energi, bl.a. solkraft.

Spørsmål vi må stille oss i Norden, er: Har vi råd til ikke å fortsette samarbeidet, og hvordan skal vi ellers greie å henge med på den utviklingen? Det er viktig å ta inn over seg at vi har utviklet et godt samarbeid. Det er også en årsak til at vi har et forholdsvis lavt kostnadsnivå i Norge når det gjelder å distribuere strøm gjennom nettet, og til at vi også har en lav kraftpris.

Vi bør altså ikke hvile på laurbærene, og det er her debatten om struktur kommer inn, for den er vi nødt til å ta i fortsettelsen. Hvordan arronderer vi nettselskapene i Norge? Vi har fire prisområder i Norge, men vi har fortsatt over 100 nettselskaper. Og det er en viktig debatt hvor mange vi skal fordele kostnadene på. Vi ser ut fra NVEs gjennomganger at det er en tydelig sammenheng mellom størrelse og kostnad. Det tror jeg også at forbrukerne er opptatt av, at vi ikke skal bruke for mange politiske virkemidler for å subsidiere dem som vil holde på små nettselskaper. Det må de selskapene for all del kunne gjøre, men det innebærer at det har en kostnad. Vi kan ikke bruke for mye subsidier på å kompensere for

det. Men i et land som Norge er det geografiske ulikheter som vi også skal hensynta. Det er viktig at vi bruker fellesskapets penger effektivt, at vi er med på å utvikle den grønne omstillingen, og også den grønne økonomien. Forbrukerne er jo der – vi går rundt med smarttelefoner og app-er etter hvert, vi skal lade biler og andre elektriske dupperinger i hverdagen. Skal framtida bli helt elektrisk, er vi helt avhengige av at den økonomien også fungerer. Og her har Norge en stor mulighet. Vi har forholdt oss til «energy only», altså at markedet er en viktig aktør. Vi skal utnytte alle energikilder.

Det har vært mange utredninger av mange regjeringer over mange år, uten at man har funnet én ledende modell for å utjevne tariffen. Derfor har vi forholdt oss til at årlige budsjettbidrag er den beste modellen. Venstre har i mange forhandlinger bidratt til at vi har hatt utjamning av nettariiffer årlig. Det er en modell som vi vil fortsette å prioritere.

Tore Storehaug (KrF) [09:25:15]: Eg takkar og merkar meg at det er ein samla komité som står bak dette forslaget, og som seier at vi ønskjer å sjå på moglegheita for å gjere ting betre.

I debatten høyrer eg dei ulike grunngevingane, og eg kan dele begge syna: både dei som seier at det er nokre ting vi ikkje klarar å fange opp i dei geografiske forskjellane som er rundt omkring i landet vårt – at vi er nøydd til å sjå nærmare på om vi kan få eit system som legg betre til rette for det – og dei som påpeikar at nasjonale mål om utbygging av fornybar kraft i enkelte distrikt, på grunn av måten vi har innretta innmatingstariffen på, har ført til at ein lokalt har fått ei dyrare nettleige utan at ein i det tilfellet eigentleg er den som har bede om det.

Eg merkar meg at det her er eit fleirtal, og eg ser fram til at vi kan få diskutert ei løysing som skal både vere enkel og føreseieleg, sikre samfunnsøkonomisk drift og ikkje minst sikre at det òg blir ein likare pris i dei ulike distrikta våre. Det er, så vidt eg veit, eit fleirtal av partia i denne salen som er forplikta til det av partiprogramma sine. Så eg ser fram til ein god diskusjon om dette, og eg er sikker på at vi kan klare å finne gode og betre løysingar.

Statsråd Terje Søviknes [09:26:45]: En stabil energiforsyning er grunnleggende for vårt moderne velferds-samfunn, og i Norge har vi lang erfaring med markeds-baserte løsninger og fornuftig regulering av kraftforsyninger. Det har tjent oss godt. Et allment akseptert prinsipp for nettariiffering, i tråd med energimeldingen fra 2016 og nettmeldingen fra 2012, er at tariffene bør variere noe, og at tariffene gir lokaliserings- og prissignaler for effektiv drift og utvikling av nettet. Forskjellene i nettariiffer skyldes flere forhold, både geografiske for-

hold, forskjeller i kundegrunnlag og forskjeller i effektivitet mellom nettselskapene.

Flere ulike modeller for utjevning av tariffer har vært utredet tidligere, som referert også i denne debatten. Men de har alle blitt forkastet fordi de av ulike grunner har svakheter ved seg. En av grunnene er at koblingen mellom nettselskapenes egne kostnader og nettleie, altså prisen kunden betaler for denne monopol-tjenesten, forsvinner. Denne koblingen har en viss selvregulerende effekt, en mekanisme i seg, ved at selskapene får incentiv til i hvert fall ikke å overinvestere, som det kan være fare for hvis prisen bare kan overlates til kundene. Den har også en selvregulerende effekt i seg ved at man må drifte mest mulig effektivt. På mange måter fungerer dette som en selvregulerende effekt mellom nettselskapet lokalt og kundene i deres område. Kall det – om du vil, president – en form for gapestokkeffekt.

Den tidligere utjevningsordningen som vi har hatt, der en bevilger penger over statsbudsjettet til kunder tilknyttet nettselskaper med særst høye nettkostnader, er den eneste ordningen som er blitt vurdert å være noenlunde treffsikker. Men også denne ordningen har svakheter ved seg, og man mister noe av denne gapestokkeffekten.

Det mest effektive grepet for å få en likere nettleie i landet er å se på tiltak som legger til rette for effektiv drift av nettselskapene og en effektiv struktur for nettselskapene. I praksis betyr dette noe større nettselskaper, som kan fordele sine nettkostnader på flere abonnenter og dermed få ned prisen til den enkelte kunde. Både stortingsflertallet, regjeringen og NVE har de siste årene gjort endringer i regulering av nettselskapene som nettopp er ment å legge til rette for dette, f.eks. krav til selskapsmessig og funksjonelt skille for alle nettselskaper fra 2021, jf. neste sak på agendaen her i dag.

Dette har allerede resultert i en rekke konsolideringer og sammenslåinger av de minste nettselskapene gjennom de siste årene. Det har resultert – og vi har fått referert noen eksempler på det i dag i denne debatten – i lavere nettleie for abonnenter knyttet til noen av de minste nettselskapene. At dette over tid vil ha en positiv effekt for strømkundene over hele landet, er også påpekt av ekspertgrupper som ble nedsatt av Olje- og energidepartementet i 2014 for bl.a. å se på muligheten for mer harmoniserte tariffer i Norge.

Jeg tar til etterretning at en samlet komité nå ønsker å få ytterligere utredet modeller som kan gjøre det mulig å få til en større utjevning av nettariffene i Norge. Det arbeidet tar jeg på det største alvor, og jeg tar sikte på å komme tilbake igjen til Stortinget med en god sak om dette, selv om vi vet – basert på erfaringene man har hatt gjennom de siste årene – at dette er særst krevende å få til

hvis en ikke skal miste de incentivene som bør ligge i markedet for å få ned kostnadene over tid.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [09:31:54]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Ole André Myhrvold, Sandra Borch og Nils T. Bjørke om endringer i energiloven § 4-7 om krav om funksjonelt skille (Innst. 180 S (2017–2018), jf. Dokument 8:87 S (2017–2018))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Runar Sjøstad (A) [09:32:49] (ordfører for saken): Bakgrunnen for saken er beskrevet godt i innstillingen fra komiteen. Denne saken har relativt nylig vært til behandling. Bakgrunnen var en ekspertrapport, levert i 2014. Man behandlet den i 2015, og man fattet vedtak i 2016. Når den nå kommer opp såpass kort tid etterpå, er ikke det heller uvanlig.

Rapporten tok for seg en rekke ting. Mange av dem er tatt opp i energilovgivningen, men funksjonelt skille var omstridt, det var forskjellige meninger den gangen, som nå.

Tidligere olje- og energiminister Eivind Reiten ledet Reiten-utvalget, som i 2014 leverte rapporten Et bedre organisert strømmnett.

Etter min mening gjorde utvalget en meget grundig jobb. De fleste forslagene ekspertgruppen kom med, ble vedtatt i den nye energiloven i 2016. Men, som sagt, Arbeiderpartiet m.fl. mente da, som nå, at nettselskaper med mindre enn 30 000 kunder eller abonnenter burde unntas kravet om funksjonelt skille.

Vi ser i denne saken at til tross for at vi ikke har hatt høring – vi valgte ikke å ha høring fordi den har vært såpass nylig behandlet – har det likevel vært et stort engasjement. Veldig mange har ønsket å snakke med oss. Det er veldig mange som har levert skriftlige og muntlige innspill. Vi ser at KS har engasjert seg veldig sterkt, og det samme har EL og IT Forbundet gjort på vegne av mange av de ansatte i disse selskapene. Vi så at det ikke

gikk geografiske skiller om man var for eller imot, det gikk stort sett på størrelsen på selskapene. De store så på dette som en mulighet til å bli større. Man mente man kunne hente ut mange fordeler ved det. Mange av de små fryktet at de ikke kunne eksistere på sikt, at man mistet grunnlaget sitt. Og vi ser i dag en utvikling fra veldig mange små selskap til færre og større.

Jeg ser ikke noe galt i at de som ønsker å selge seg ned eller ut, kan gjøre det, og at de som ønsker å kjøpe seg opp eller kjøpe selskap fullt ut, fusjonere og samarbeide på andre måter, kan gjøre det. Det er ingen hindringer. Det jeg tvert imot ikke klarer å se, er hvorfor man ikke kjørte en litt grundigere høring da saken var oppe forrige gang. Jeg skulle ønske at man hadde gjort det, da hadde vi kanskje ikke hatt denne diskusjonen i dag. Jeg registrerer også at Reiten nylig uttalte seg i et intervju om at funksjonelt skille er byrdefullt for de små selskapene.

Arbeiderpartiet ønsker ikke funksjonelt skille for selskap med under 30 000 kunder da vi mener at det kravet kan være med på å svekke beredskapen. Vi mener at kravet er unødig dyrt, vi mener at de små selskapene vil bli påført en betydelig omstillingskostnad, og deretter årlige merkostnader som følger bl.a. av at ledelsesfunksjoner må lønnes og flere styremedlemmer må honoreres. Det er kostnader de store selskapene, som i henhold til europeisk lovgivning allerede har innført skille, slipper. Vi mener at kravet griper inn i eierskapet. Vi ser at veldig mange av disse selskapene er offentlig eid. De eies av kommuner og fylkeskommuner, sånn at lokaldemokratiet fungerer, og man er i nær kontakt med sine kunder, som er innbyggerne. Og vi mener at kravet hemmer utvikling.

Det samfunnsmessige regnskapet til de mindre kraftselskapene er solid. Det er ikke sånn at det er en utstrakt utbyttestefest rundt i de enkelte kommunene. Vi ser tvert imot at selskapene bidrar med positive ringvirkninger i lokalsamfunnene, bl.a. ved å anskaffe lokale varer og tjenester. Om kraftselskapene i distriktene kjøpes opp av enheter i byer, større plasser, går en glipp av kontakten med næringskrefter i lokalmiljøene. Og bl.a. den fiberutbyggingen vi har hatt, ville vi ikke ha sett om vi hadde hatt større enheter, mener vi.

Da er innstillingen redegjort for.

Liv Kari Eskeland (H) [09:38:04]: Som saksordføreren gjorde greie for, sette Olje- og energidepartementet i si tid ned ei ekspertgruppe som skulle gie Stortinget råd om korleis me kunne få ei betre nettorganisering. Rapporten Et bedre organisert strømnnett vart overlevert OED, og ei av anbefalingane var å etablere eit selskapsmessig og funksjonelt skilje. Stortinget gjorde vedtaket sitt basert på råd som vart gjevne våren 2016. I dag debatterer me å reversere dette vedtaket.

Det vert hevda at i denne saka tek Kristeleg Folkeparti og opposisjonspartia distrikta sitt parti. Høgre føler seg usikker på det – la meg korrigerer – me føler oss sikre på at så ikkje er tilfellet. Skal ein driva god distriktpolitikk, handlar det om å sjå heilskapen og ikkje suboptimalisera for at monopolet til dei små nettselskapa skal vera urørt. Skal ein driva god distriktpolitikk, må ein syta for at heile næringslivet i regionen får optimalisert kostnadene sine. Det er verdt å merka seg at i den årlege rapporten frå NVE om utviklinga i nøkkeltal for nettselskapa over ein periode på ti år kjem det fram at reine nettselskap har lågare nettkostnader, lågare avbrotskostnader, høgare gjennomsnittleg avkastning og lågare drifts- og vedlikehaldskostnader per abonnement. I tillegg melder frittstående entreprenørar i distrikta at det førekjem direktetildeling av entreprenøroppdrag til eiga verksemd i nettselskapa. Seinast i siste nummer av Energiteknikk kan me lesa at fristilte entreprenørar opplever nettselskap som tilbyr sin overkapasitet på montørtenester i den konkurranseutsette marknaden, og selskap som tildeler store volum direkte til nyetablerte entreprenørar frå same konsern utan konkurranse. Det gjev ikkje eit kostoptimalt nett for forbrukarane, det svekkjer lokalt næringsliv, og det byggjer ikkje tillit til dei som er sette til å forvalta eit monopol. Det er dårleg distriktpolitikk.

Og tru ikkje at om det vert fusjonar, så vert lokale arbeidsplassar borte. Nettet skal driftast som før, og lokalkunnskapen er minst like verdifull no som han var då nettet vart drifta av små selskap. Difor ser me at i mange fusjonar er nettopp ivaretakinga og vidareføringa av lokale arbeidsplassar i eit større og fusjonert selskap teke hand om – til glede for alle partar. Det gjeld òg beredskapen, som viser seg å verta styrkt, samstundes som kostnadane til nettkundane går ned. Det er god distriktpolitikk.

Det som kanskje er det mest krevjande, er den pingpong-politikken som Stortinget fører no. Våren 2016 vedtok Stortinget funksjonelt skilje for alle nettselskap, rett nok med eit marginalt fleirtal, men likevel vedteke. Innføringa vart sagt skulle gjelda frå 2021 for å ha god tid til omstillinga. Dei fleste har sett i gang prosessar for å nå dette målet. I dag, to år etter – før ein har fått erfara korleis dette fungerer – er Stortinget klare til å reversere vedtaket.

Spør ein næringslivet kva som er viktig, er det tre ord som går igjen. Det er føreseieleg, føreseieleg, føreseieleg. Frå eigen region opplever eg at dette vert sett på som svært krevjande. Det vert stilt spørsmål om ein kan stola på vedtak som vert gjorde, og om det er eit poeng å retta seg etter vedtak som vert gjorde. Eg er einig i at dersom erfaringar viser at det er gjort feil vedtak, då kan dei reverserast. No er me midt i ein prosess, ingen erfaringar

er hausta, og forbrukaraspektet er ikkje teke inn. Eg må seia at eg er oppriktig lei meg på vegner av distrikta i dag dersom vedtaket vert ståande slik komiteen har innstilt.

Terje Halleland (FrP) [09:42:53]: Når vi nå behandlar Dokument 8:87 S for 2017–2018 og Innst. 180 S for 2017–2018 her i dag, vil Stortinget vedta høyere nettattiffer for landets næringsliv og forbrukere. Flertallet i denne sal er av den oppfatning at framtiden møtes best ved å gå baklengs inn i den, og at gårsdagens problemer skal videreføres i håp om at det blir morgendagens løsning. Jeg skal ikke påstå her i dag at jeg er synsk, men en trenger reelt sett ikke gaver fra oven for å skjønne at det flertallet gjør i dag, ikke vil være løsningen på morgendagens utfordringer.

Det er synd at flertallet ønsker å reversere et vedtak til ugunst for landets næringsliv, forbrukerne og folk flest. For hvem er det dette vedtaket rammer? Jo, helt vanlige folk. Det er ikke en sosial profil å sørge for at strømregningen til en alenemor holdes høyest mulig, for det er faktisk hun som vil merke konsekvensene av dette vedtaket. Det er ikke sånn at dette vedtaket vil få noen innvirkning på mennesker med millioninntekt, villa på Oslo vest og splitter ny Tesla, det er for helt vanlige folk dette utgjør en forskjell.

Det er for meg faktisk en gåte at det er de såkalt sosialdemokratiske partiene, med en kongstanke om å omfordele mer til vanlige mennesker, som nå på mange måter gjør det helt motsatte. Og la meg også innrømme at gåten ikke blir noe enklere å forstå når det er det såkalte distriktspartiet Senterpartiet som står i spissen for en politikk der man sender regningen til vanlige folk og næringsliv i Distrikts-Norge.

Dette er ikke bare et spørsmål om hvem det rammer, det er også et spørsmål om hvor det rammer. Sånn selskaps- og nettstrukturen er organisert i dag, ville den største gevinsten for forbrukere og næringsliv vært nettopp i distriktene. Etter flertallets ønske står vi nå igjen med én hovedregel og at nærmere 90 pst. er omfattet av unntaket. Det betyr at i all hovedsak er det distriktene som blir hengende etter.

Det er ikke ofte jeg pleier å sitere den konservative grunnsetningen, men i dag skal jeg gjøre et unntak, for noen ganger må vi faktisk forandre for å bevare. Hvis vi ser fordelene med å innføre et selskapsmessig og funksjonelt skille, er disse ganske klare. Det gir lavere nett-kostnader, det gir lavere drifts- og vedlikeholdskostnader, og det har en høyere gjennomsnittlig avkastning. I tillegg setter vi ned noen prinsipielt viktige stolper om hva som er monopolvirksomhet og hva som er konkurranseutsatt, og unngår en sammenblanding av dette til ugunst for forbrukerne.

Det er på mange måter trist det vedtaket flertallet fatter her i dag, om å sikre høyest mulig kostnader for næringsliv og vanlige folk i distriktene. Nett drift er en monopolvirksomhet skjermet fra konkurranse. Prisregulering skal sikre at kundene bare belastes for reelle kostnader, men likevel oppleves nettleien som høy. Den er høyest i distriktene, og den kommer til å bli høyere. Det skal gjøres betydelige investeringer i årene som kommer, og regningen kommer til å bli sendt til kundene. Det påhviler oss politikere og beslutningstakere et ansvar for at den regningen ikke blir større enn den må være.

Sandra Borch (Sp) [09:46:42]: I 2016 ble det vedtatt at alle kraftselskaper må innføre et selskapsmessig og funksjonelt skille, en lovendring som trer i kraft i 2021. Dette kravet innebærer at nettet må skilles ut i et eget selskap. NVE og Olje- og energidepartementet hevder at lovendringen skal sørge for at nettet er nøytralt, og at kunden ikke skal betale for annen virksomhet i kraftselskapet gjennom tariffen.

Senterpartiet mener dette kravet svekker beredskapen. Norske lokale kraftselskaper kjenner lokalområdene sine godt og er raskt på pletten ved eksempelvis strømbrydd. Om selskaper i distriktene kjøpes opp av større byselskaper, vil responstiden bli mye lengre. Det er mange eksempler på at store selskaper nedprioriterer kunder i distriktene og først konsentrerer seg om at byene får den hjelpen de trenger, ettersom kostnadene ved avbrudd i distriktene er lav. Dette er negativt for innbyggerne og for næringslivet i distriktene.

Kravet er også unødvendig dyrt. I motsetning til bildet som NVE, departementet og større selskaper gjerne presenterer, er det eksempler på veldig mange høyeffektive, mindre selskaper her til lands. Disse selskapene vil med dette kravet bli påført en betydelig omstillingskostnad og deretter årlige merkostnader, som følge av at flere ledelsesfunksjoner må lønnes, og at flere styremedlemmer må honoreres. Dette er kostnader de store selskapene – som i henhold til lovgivning allerede har innført – slipper. Resultatet blir dermed at de effektive små påføres kostnader som skyves over på kundene i form av økt nettleie.

Kravet hemmer utvikling. Det selskapsmessige regnskapet til de mindre kraftselskapene er solid. Selskapene bidrar med positive ringvirkninger i lokalsamfunnene, bl.a. ved å anskaffe lokale varer og tjenester. Om kraftselskapene i distriktene kjøpes opp av enheter i byene, går en glipp av kontakten med næringskretser i lokalmiljøet.

Det forundrer meg å høre representanten Halleland her i dag, for jeg har den siste uken vært på reise i Troms,

hvor Fremskrittspartiet er veldig opptatt av denne saken og støtter Senterpartiet.

Det ser i dag ut til at forslaget fra Senterpartiet får flertall. Det er vi veldig glad for, for dette er en stemme for at små selskaper skal få drifte videre, uten unødig byråkrati og kostnadsbyrde. Dette vil samtidig være en stemme for opprettholdelsen av kompetansearbeidsplasser i distriktene.

Lars Haltbrekken (SV) [09:49:49]: Ordningen med funksjonelt skille, som ble vedtatt i den forrige stortingsperioden, er en byråkratisk, uhensiktsmessig og fordyrende organisering av energivirksomheten. Da skillet ble vedtatt, forelå det ikke noen økonomiske eller samfunnsmessige utredninger som grunnlag for lovendringen. Det pekte vi på var en svakhet ved lovforslaget, og derfor gikk vi mot opprettelsen av det funksjonelle skillet. I dag får vi muligheten til å oppheve dette for selskaper med færre enn 30 000 kunder. Det er bra.

Vi får med dette stoppet en større sentralisering av kraftsektoren enn det man er pålagt fra EU, og mer byråkratisering enn det man er pålagt fra EU. Kraftselskaper med færre enn 30 000 kunder får nå muligheten til å slippe kravet om det funksjonelle skillet. Det vi gjør nå, er å finne praktiske løsninger som fungerer, og som bidrar til lokalt eierskap til infrastruktur, heller enn å ri prinsipper. Det er ingen åpenbar grunn til at norsk lovgivning skal være strengere enn den europeiske, som kun har krav om et skille for selskaper med mer enn 100 000 kunder.

EU har selv vurdert at det kravet Norge har innført, var unødig byråkratiserende og dyrt. At det såkalte anti-byråkratipartiet Fremskrittspartiet ikke ser dette, er for meg en gåte. I tillegg pålegges kundene de økte kostnadene av dette byråkratiet. Det er ikke spesielt forbruker-vennlig, men igjen noe Fremskrittspartiet støtter.

En bred allianse har bedt oss om å oppheve det funksjonelle skillet for selskaper med færre enn 30 000 kunder; KS Bedrift, Distriktsenergi, EL og IT, NITO, Tekna og Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar representerer et bredt spekter av interesser i kraftbransjen og er derfor i dag glade for at vi får flertall for å oppheve skillet for selskap med færre enn 30 000 kunder.

Ketil Kjenseth (V) [09:52:24] (komiteens leder): I mitt forrige innlegg var jeg innom det norske og det nordiske samarbeidet særlig. Vi har samarbeidet veldig godt i 25 år og har verdens best utbygde infrastruktur for elektrisitet. Men det er viktig å stille oss spørsmålet: Hvor vil vi være om 25 år? Vi må selvfølgelig bruke historien til å lære av, men vi må også se framover: Hvor er det vi skal? Igjen hører den debatten selvfølgelig med i diskusjonen – om effektivitet, kostnadsbilde, hvordan vi best kan bruke den felles økonomien i denne infra-

strukturen for at alle skal få nytte godt av framtidens muligheter.

Venstre var med på å innføre det skillet vi i dag skal reversere. Vi står ved det vi mente i 2015 og 2016, og ønsker at vi skal ha et funksjonelt skille – ikke så mye av hensyn til byråkratiet og økonomien, som vi har vært inne på, det å fordele kompetansen skal jeg komme litt tilbake til, men aller mest fordi antallet interessenter i det framtidige strømmettet kommer til å være større enn det har vært. Vi har de siste tiårene hatt lokale kraftprodusenter, lokale energiselskaper, som har gitt oss strømmen. Ganske mange bønder har begynt å legge solceller på taket. Vi har små og store vindmølleparker. Vi får andre løsninger. Dette skal inn på nettet i tillegg. Vi får plusshus, og vi får andre aktører. Vi får en bilpark som skal lades hvor som helst, etter hvor vi er. Det er mye infrastruktur som skal bygges i framtida, og vi må ruste oss for å ha muligheten til å investere riktigst mulig.

Dette fordrer også at de som sitter og skal ta beslutningene, ikke har for mange interesser å håndtere i ett bo. Det er også en demokratisk diskusjon: Hvem er det som skal sitte på de avgjørelsene, og hvilke interesser er det som avgjør lokalt? Hvis det er de nye hytteområdene som har den største prioriteten – greit nok, det, men da får kanskje ikke innbyggerne de tjenestene de aller mest ønsker seg. Det er noen av de debattene som kommer til å gå der ute, og som blir viktige de neste årene for hvordan vi skal organisere framtida.

Da kommer vi tilbake til at vi må tenke mer regionalt i Norge og Norden for å møte framtidens utfordringer. Vi trenger større og mer robuste kompetansemiljøer for å ta opp i oss den utviklingen som skjer. Det er et tankekors når Statnett sier at når de bygger overføringsnett, bruker de i stor grad utenlandsk arbeidskraft, og veldig få av dem snakker engelsk. Det sier også noe om utfordringene vi står overfor de neste tiårene med å rekruttere til de små selskapene ute i distriktene, hvor også demografien er litt imot oss. Det er en forgubbing, det er færre unge å ta av. Det skal vi også ha i mente når vi skal investere, for vi skal rekruttere kompetanse til å ivareta denne viktige infrastrukturen framover. Det er også en del av den beredskapsdebatten som er en del av debatten her.

Når det gjelder den geografiske struktureringen, kan vi selvfølgelig hevde at det er bra med mange små selskaper, men framover er det ikke sikkert at det argumentet gjelder i så stor grad hvis vi ikke greier å rekruttere kompetanse og ikke greier å skaffe oss investeringer og ha midler til å utføre alt det viktige vedlikeholdet i den store infrastrukturen vi har bygd opp, og som vi skal forvalte i framtida.

Tore Storehaug (KrF) [09:57:13]: Kravet om eit funksjonelt skilje er krevjande for ein del av dei minste selskapa. Kristeleg Folkeparti ønskjer ryddige forhold, men ikkje løysingar som gjer det umogleg for desse å overleve. Mange av dei mindre selskapa sit på viktig lokal kunnskap og kompetanse som det er viktig å ta vare på.

Det er nokre som seier at i tilnærminga vår til EU-direktiv blir vi meir katolske enn paven. I EU har ein laga eit unntak for kravet om det funksjonelle skiljet for selskap med under 100 000 kundar. Eg meiner det kan vere fornuftig å leggje seg ein plass under det.

Eg har ikkje noko imot funksjonar, men eg meiner dei må basere seg på gode, forretningsmessige løysingar, og ikkje på unødvendig byråkrati. Difor kjem Kristeleg Folkeparti til å stemme for forslaget frå Senterpartiet.

Statsråd Terje Søviknes [09:58:21]: Hensikten med selskapsmessig og funksjonelt skille er å ta vare på strømkundens interesser og legge til rette for et effektivt kraftsystem. Formålet er å fremme effektiv konkurranse i konkurranseutsatt virksomhet, styrke nettvirksomhetens nøytralitet og sikre at nettselskapene driftes så effektivt som mulig, slik at forbrukere, industri og annet næringsliv ikke må betale mer i nettleie enn nødvendig.

Å ha et tydeligst mulig skille mellom selskap som driver i konkurranseutsatt virksomhet, altså kjøp og salg av strøm, og selskap som driver monopolvirksomhet, i dette tilfellet nettet, er gunstig for forbrukeren. Lovendringer som ble vedtatt i Stortinget i 2016, om selskapsmessig og funksjonelt skille, bidrar til at alle nettselskap må forholde seg til dette, og at vi ivaretar alle strømkundenes interesser, uansett om de er tilknyttet et stort eller et lite nettselskap.

Det selskapsmessige skillet mellom konkurranseutsatt virksomhet og monopolvirksomhet er viktig, men det alene bidrar ikke til å oppnå de effektene man ønsker. Derfor er det også viktig med et funksjonelt skille, og i det ligger det at man har krav til egne ledelsesstrukturer, forskjellig mellom monopoldel og konkurranseutsatt del.

Kraftbransjen står overfor store endringer. Løsningene som har fungert godt fram til nå, er ikke nødvendigvis de beste for å møte kravene i framtidens kraftmarked. Vi får en økt kompleksitet, noe bl.a. representanten Ketil Kjenseth, Venstre, redegjorde godt for i et innlegg tidligere. Utfordringene bør da løses med lavest mulig kostnad og høyest mulig forsyningssikkerhet og en trygghet for at strømkunden i siste instans betaler så lite som mulig for strøm og nettleie. Det er derfor viktig at foretaksledelsen i nettselskapene fokuserer på nettvirksomheten og på å overholde nøytralitetsplikten overfor de uli-

ke kundene de skal forholde seg til. Dette er særlig viktig for å sikre at rollene i et integrert energiselskap ikke sammenblandes, enten det er bevisst eller ubevisst. Det kan f.eks. være en fare for at produksjonen i eget konsern gis forrang ved tilknytninger eller blir begunstiget ved beregning av anleggsbidrag.

Jeg er på denne bakgrunn litt forundret over flertallets begrensede interesse for å ta strømkundens parti i dette, men tilsynelatende ser ut til å lytte mer til de mindre nettselskapene og deres interesser. En størrelsesgrense for funksjonelt skille vil kunne gi konkurransevidninger mellom selskap og motiv for strategiske tilpasninger. Det er kun 15 av 123 nettselskap som har mer enn 30 000 nettkunder i Norge per i dag. For regjeringen har det vært viktig at alle nettkunder burde ha rett til et nøytralt nettselskap, uavhengig av hvor mange kunder akkurat deres nettselskap har.

Avslutningsvis vil jeg få lov til å kommentere to forhold som har vært tatt opp her. Kostnader og byråkrati er det ene. Det er ikke slik at det blir veldig høye kostnader eller mye byråkrati av å opprettholde det funksjonelle skillet og for de mindre selskapene. Det er opp til selskapene å organisere seg. La meg ta ett eksempel. Etter aksjeloven kan et selskap med mindre enn 30 ansatte ha et minimumsstyre med ett styremedlem. Det bidrar altså ikke til økt byråkrati og særlig økte kostnader.

Når det kommer til beredskap, er det slik at kravene til beredskap framgår av beredskapsforskriften og vil gjelde fullt ut i framtiden også, uavhengig av organisering av nettselskapene. Og ønsker man, kan ulike nettselskap samarbeide om beredskap, slik at man sikrer et best mulig beredskap. Et eksempel på det er samarbeidet vi i dag har mellom Nettalliansen og Validér.

Presidenten: Ingen har bedt om ordet til replikk.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Runar Sjøstad (A) [10:03:47]: Som jeg sa tidligere, synes jeg Reiten-utvalget gjorde en god og grundig jobb. De pekte på mange gode punkter i rapporten «Et bedre organisert strømmnett». Mye av det er tatt inn i energiloven. Samtidig var funksjonelt skille omstridt, og vi har hatt en diskusjon. Man går ikke tilbake på alle de vedtakene man gjorde, men det er ett vedtak man har vært misfornøyd med. Da reagerer jeg på ordbruken fra representanten Eskeland når hun beskriver flertallets politikk som «pingpongpolitikk». Jeg har respekt for at man er politisk uenig, men jeg synes det er respektløst fordi om man er uenig, å si at flertallet driver med pingpongpolitikk. Det er jeg ikke enig i.

Så etterlyste den samme representanten forutsigbarhet. Ja, man satte en frist til 1. januar 2021 for å gjennomføre funksjonelt skille. Det betyr ikke at alle har gjort

jobben, og at blir det reversert nå. Så vidt jeg vet, er det de færreste som har kommet i gang, og de som har kommet i gang, ville kanskje ha gjort det uansett. Så flertallet driver ikke pingpongpolitikk – tvert imot er vi veldig forutsigbare. Vi mener akkurat det samme nå som vi gjorde da det ble behandlet i 2016.

Ole André Myhrvold (Sp) [10:05:36]: Jeg vil støtte foregående taler. Det er ikke Stortinget som driver pingpongpolitikk, men velgerne som har gitt et nytt flertall i Stortinget.

Vi har en regjering som til stadighet snakker om forenkling og mindre byråkrati, men med kravet om funksjonelt skille gikk utviklingen gal vei. Kravet om funksjonelt skille fører til et meningsløst byråkrati i de mindre nettselskapene og har også en kostnadsside.

Argumentet om at vi trenger et skille for å sikre at nettselskapene ikke kan bruke eller utnytte sin monopolsituasjon som konkurransefortrinn, faller på sin egen urimelighet. Nettvirksomheten er gjenstand for et strengt regulert regime, jf. kontrollforskriften, og er utsatt for streng revisjon for å sikre at kryssubsidiering ikke skal skje.

Derimot vil kravet om et funksjonelt skille svekke lokalsamfunnsutviklingen. Det vil også svekke det lokale eierskapet og den lokale tilhørigheten. Mange mindre nettselskap og energiselskap er blant sine lokalsamfunns viktige støttespillere. Det sies her at dette er å gå med ryggen inn i morgendagen. Tvert om vet jeg om veldig mange små og mindre energiselskap som er svært framtidsrettet, som sørger for at det legges til rette for bredbåndsutvikling, som sørger for sikker infrastruktur, og som sørger for et sikkert nett og har høy beredskap i områder med krevende klima og topografi. Det er et eksempel på samfunnsnyttig verdiskaping som de mindre energiverkene står alene om. Jeg våger påstanden om at uten de lokale energiselskapene ville Norge faktisk sett ganske annerledes ut.

Jeg har selv vært tett på et lokalt nettselskap som selskapets generalforsamling, og jeg opplever at de fleste lokale energiverk er framoverlente, endringsvillige og på god vei inn i den digitale tidsalder. Jeg ser ingen sammenheng mellom de samfunnsendringene som beskrives, og kravet om et funksjonelt skille.

Derfor er jeg glad for at Stortinget i dag gjør et framtidsrettet vedtak og lar oss ha mulighet til fortsatt å opprettholde små, lokale nettselskap som kan være pådriverne i sitt lokalsamfunn.

Liv Kari Eskeland (H) [10:08:01]: Det vert vist til at ein har fått mange innspel i saka. Men ingen av dei som ropar på reversering, representerer nettselskapa. Ingen av dei representerer kundane, forbrukarane. Dei vert

ikkje høyrde. Eg er forundra over SV, som vanlegvis står på forbrukaren si side. Dei har no valt å skifta fokus.

Høgre er i første rekkje opptekne av at innbyggjarane og næringslivet får den rette nettleiga. Det er tydelegvis heilt underordna for dei som no vil reversera vedtaket.

Stefan Heggelund (H) [10:09:11]: Det er blitt sagt at funksjonelt skille er byråkratiserende. Til det vil jeg si: Svaret på det er nei. Avmonopolisering pleier å ha en avbyråkratiserende effekt. Empiri kan være greit å forholde seg til – man kan lære noe av det, man kan se hva avmonopolisering har ført til andre steder. Det ønsker ikke flertallet å forholde seg til. Det betyr ikke at det ikke vil være en omstillingsprosess og en omstillingskostnad. Det er det alltid, også når man endrer til noe bedre. Det er blitt sagt at dette er fordyrende for kundene. Men det var jo noe av det som var problemet med kryssubsidieringen – det kunne være fordyrende for kundene. Den risikoen er flertallet ikke interessert i.

Jeg registrerer at Arbeiderpartiet og Senterpartiet ikke liker kritikken, som er kommet bl.a. fra representanten Eskeland i hennes gode innlegg, om at disse partiene driver med pingpongpolitikk. Men hva er det de driver med da, hvis det ikke er pingpongpolitikk? Sjøstad sier at de står for det de alltid har gjort. Myhrvold sier at Stortinget har fått et annet flertall, og at man må forholde seg til det. Vel, Arbeiderpartiet har jo ikke drevet med noe annet enn vingling de siste to og et halvt – kanskje til og med tre – årene i sak etter sak etter sak. På den måten er det kanskje beundringsverdig at dette politiske konkursboet er i stand til å holde ett standpunkt fast.

Jeg skal fortelle hva som menes med pingpongpolitikk. Med pingpongpolitikk mener vi ikke bare hva ett parti klarer å stå for over en lengre periode, vi mener også den uforutsigbarheten som aktørene i denne næringen nå blir utsatt for. For omstillingsprosessen er allerede i gang, og den skal nå plutselig reverseres.

Da har jeg lyst til å dra en parallell til hvordan ansvarlige partier tenker, i dette tilfellet regjeringspartiene. Etter 2013 var det noen endringer som hadde blitt gjort på arbeidslivsfeltet som våre partier hadde stemt imot i den foregående stortingsperioden. Men da vi så at det var endringer som hadde satt seg i arbeidslivet, valgte vi å beholde dem allikevel, nettopp på grunn av forutsigbarheten. Og det er der uansvarligheten til Arbeiderpartiet igjen kommer inn; man klarer ikke å forholde seg til endringer som har satt seg.

Ole André Myhrvold (Sp) [10:12:27]: Representanten Heggelund snakker om avmonopolisering, men det er jo ikke det vi snakker om i dag. Vi snakker om det funksjonelle skillet. Nettet vil fortsatt være et monopol. Saken er om vi fortsatt i framtiden skal kunne tillate å

ha små, lokalt eide nettselskap, eller om det må være et stort nettselskap som Hafslund.

For Senterpartiet er det viktig at lokalsamfunnet også er med på å forme dette. Det er ofte lokale kommuner som eier de små energiselskapene. De har ofte tatt strategiske valg av hensyn til sine innbyggere. Det mener jeg det skal være rom for også i framtiden.

Verken Heggelund eller jeg har trolig mer enn én kabel inn i veggen, så monopol vil det være her uansett. Det er ikke det denne saken handler om. Den handler om hvorvidt vi skal kunne ha variasjon i antallet selskaper og i selskapsstruktur i landet vårt. Jeg mener det skal være rom for både Hafslund og Rakkestad Energi. Det skal være rom for både BKK og Fitjar Kraftlag.

Statsråd Terje Søviknes [10:13:51]: Alle er enige om at det er riktig med et selskapsmessig skille mellom konkurranseutsatt virksomhet og monopolvirksomhet. Spørsmålet i denne saken er om man i tillegg skal sikre at det blir et reelt skille, der man har ulike ledelsesstruktur i de to selskapene, der man sikrer at strømkundens interesser blir ivaretatt reelt sett, og der man fjerner muligheten for å få en form for kryssubsidiering eller uheldige strategiske beslutninger som gjør at man ikke reelt sett oppnår det man vil – nemlig å skille konkurranseutsatt virksomhet og monopolvirksomhet.

For å gjøre dette litt enkelt dreier det seg egentlig om at kundene skal ha tillit til at når det er et selskapsmessig skille, med noen som selger strøm i det konkurranseutsatte markedet, og et nettselskap som opererer som monopol, er disse faktisk atskilt, og at det ikke er det samme styret eller den samme ledelsen i begge selskap, noe som ville bidra til å skape usikkerhet om hvorvidt vi har et reelt skille mellom konkurranseutsatt virksomhet og monopolvirksomhet.

For strømkunden der ute er det viktig å kunne være trygg på at det skillet faktisk er der – ikke bare på papiret gjennom ulike AS-organisering, men i det daglige, der selskapene skal ta hensyn til sine kunder og levere et best mulig produkt.

Og til representanten Myhrvold: Ja, vi ønsker både store og små selskap, men vi ønsker at de skal operere innenfor det samme regulatoriske regelverket, der de må forholde seg til et klart og tydelig skille både selskapsmessig og reelt gjennom det funksjonelle skillet med ulike ledelsesstrukturer.

Ketil Kjenseth (V) [10:16:09]: Til representanten Ole André Myhrvold i Senterpartiet: Det vi diskuterer i dag, er om vi skal ha ulike regler for små og store, ikke om man kan være liten eller stor, eller om man skal være i distriktene eller rundt de store byene. Spørsmålet er hvordan vi fordeler demokratiet, bl.a.

Jeg har vært på eiersiden, bl.a. som folkevalgt i dette systemet, men jeg har også vært på den andre siden og prøvd å få kommunal virksomhet til å energieffektivisere. Da kom jeg borti at noen kommuner hadde gamle kraftavtaler som gjorde at man hadde lavere pris. Det er ikke nødvendigvis slik nå lenger, men det hadde satt seg en kultur om at energi har ingen pris, og dermed har man ikke trengt å energiøkonomisere. Det er ikke i miljøets interesse, neppe heller i innbyggernes, at kommunen ikke lager en best mulig tjeneste, eller at kommunen egentlig bruker penger på egen virksomhet som kunne vært brukt på andre formål i kommunen – uten at det er innom et demokrati og blir vedtatt.

Man kan også stille spørsmål om det å ikke slippe til andre kraftleverandører er hensiktsmessig eller en type kryssubsidiering. Det har vært kamper opp igjennom når nye aktører som produserer kraft, ikke slipper til på nettet. Nå er det på vei ut, heldigvis. Nettleverandørene har blitt mer offensive. At det har vært muligheter for å diskriminere, handler om det skillet vi snakker om i dag.

Den samme debatten kan vi knytte til teknologi. Det å holde teknologi unna eller ikke ta den i bruk kan være en form for kryssubsidiering eller diskriminering. Det er viktig å sette det skillet, og det er det vi diskuterer: Enten man er liten eller stor, bør man holde disse interessene atskilt, særlig nå, når vi får mange andre hensyn å ta framover. Med nye kraftprodusenter og ny teknologi blir interessene flere, og da bør vi være ryddige.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget ber regjeringen utrede ulike modeller for utjevning av nettareffene i Norge og komme tilbake til Stortinget med dette som egen sak høsten 2018.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til en lovendring som ivaretar de mindre nettselskapene, og der det i kravet om funksjonelt skille legges til grunn at nettselskap med under 30 000 abonnenter gis fritak.

II

Stortinget ber regjeringen gi nettselskap som drifter flere naturlige monopol i samme selskap, unntak fra kravet om funksjonelt skille.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 50 mot 47 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 10.28.12)

Sak nr. 3 [10:28:23]

Referat

1. (301) Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om mistillit mot justis-, beredskaps- og innvandringsminister Sylvi Listhaug (Dokument 8:171 S (2017–2018))
Enst.: Behandles etter forretningsordenen § 39 annet ledd bokstav c.
2. (302) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad og Trygve Slagsvold Vedum om ikke å innføre nytt gebyr for skifteattest (Dokument 8:144 S (2017–2018))
Enst.: Sendes justiskomiteen.
3. (303) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arne Nævra, Torgeir Knag Fylkesnes, Lars Haltbrekken, Nicholas Wilkinson, Freddy André Øvstegård og Kari Elisabeth Kaski om tiltak for å få torsken tilbake til Oslofjorden (Dokument 8:169 S (2017–2018))
Enst.: Sendes næringskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 10.28.

